REGIONALNA IZBA OBRACHUNKOWA
W GDAŃSKU

RP/063/26/52/1/2023 Gdańsk, dnia 10 sierpnia 2023 r.

Pan
Piotr Kryszewski
Zastępca Prezydenta Miasta Gdańska
ul. Nowe Ogrody 8/12
80 – 803 Gdańsk

Szanowny Panie Prezydencie,

wnioskiem z dnia 5 lipca 2023 r., doręczonym do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Gdańsku w dniu 14 lipca 2023 r., uzupełnionym pismem z dnia 1 sierpnia 2023 r., które zostało doręczone do tut. Izby w dniu 7 sierpnia 2023 r., zwrócił się Pan z prośbą o wydanie opinii w zakresie zasadności i słuszności przeznaczenia dochodów z „opłaty małpkowej", tj. opłaty z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml, oraz środków finansowych pozyskiwanych z tytułu wydawanych przez gminę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na pokrycie poniżej przedstawionych kosztów:
- zatrudnienia pracowników Referatu Handlu Urzędu Miejskiego w Gdańsku w celu realizacji obowiązków związanych z przeprowadzeniem kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, oraz
- dokonania pomiaru odległości – w przypadku wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży w momencie przekroczenia maksymalnej liczby zezwoleń.

We wstępie wskazać należy, że zasady udzielania wyjaśnień przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Gdańsku w ww. trybie określone zostały w komunikacie zamieszczonym na stronie http://www.gdansk.rio.gov.pl/ (w zakładce: Działalność Izby >> Wyjaśnienia w sprawach stosowania przepisów o finansach publicznych >> Informacje ogólne). Wniosek w sprawie udzielenia wyjaśnień winien zawierać opis stanu faktycznego oraz stanu prawnego, na tle których zrodziły się wątpliwości, proponowanego rozwiązania sprawy, ze wskazaniem podstawy prawnej takiego rozwiązania, zaopiniowanego przez obsługę prawną jednostki oraz jasnego wskazania zaistniałych wątpliwości. Wniosek nie może także dotyczyć prośby o wskazanie sposobu rozwiązania konkretnej i indywidualnej sprawy.

Odnosząc się do treści ww. wniosku z przykrością stwierdzam, że nie spełnia on ww. wymogów, jakie zostały przewidziane dla wniosków o udzielenie wyjaśnienia w sprawie stosowania przepisów o finansach publicznych, gdyż przedmiotem wniosku nie może być

Regionalna Izba Obrachunkowa w Gdańsku
ul. Wały Jagiellońskie 36, 80-853 Gdańsk
tel: (58) 301-86-45, fax: (58) 346-25-15
NIP 583-21-22-408 REGON 190134954
✉ gdansk@rio.gov.pl www.bip.gdansk.rio.gov.pl

pytanie o wskazanie sposobu rozwiązania konkretnej i indywidualnej sprawy, a takie cechy posiada przedłożone zapytanie. Regionalna Izba Obrachunkowa w Gdańsku nie jest bowiem uprawniona do wydawania opinii prawnych w indywidualnych sprawach i problemach wnioskującego, lecz jedynie do ogólnych interpretacji przepisów związanych z funkcjonowaniem finansów publicznych.

Odpowiadając jednak w sposób ogólny na przedstawione w niniejszym wniosku zapytania, wskazuję na następujące aspekty prawne.

Analiza zagadnienia objętego niniejszym wnioskiem w pierwszej kolejności wymaga odwołania się do treści przepisu art. 9^3 ust. 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmow*i (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r. poz. 165 z późn. zm.), zwanej dalej zamiennie *ustawą,* zgodnie z którym gmina powinna przeznaczać środki z opłat, których mowa w art. 9^2 ust. 11 ww. ustawy w części, w której stanowią jej dochód (art. 9^3 ust. 3 pkt 1 ustawy), na działania mające na **celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu**. Chodzi zatem o zadania własne samorządu gminy związane, przykładowo, z polityką społeczną, zdrowotną lub inne działania związane z profilaktyką lub rozwiązywaniem problemów związanych ze spożyciem alkoholu.

W związku z tym, że ustawodawca w sposób ogólny określił cele, na które mogą zostać przeznaczone dochody z ww. opłat, w dniu 3 września 2021 r. Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zwana dalej *Agencją*, wydała opinię, w której wyjaśniła, że dochody te powinny w pierwszej kolejności zostać przeznaczone na zadania, o których mowa w art. 4^1 ust. 1 ustawy *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*, tj. na:

1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową;
3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13^1 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
6) wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Zdaniem *Agencji*, opłaty te, dopiero **w dalszej kolejności** mogą być przeznaczane na **zadania nie ujęte do tej pory w gminnych programach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych**, **jednakże z tym zastrzeżeniem, że muszą mieć związek z przeciwdziałaniem negatywnym skutkom spożywania alkoholu.** Jednocześnie

w powyższej opinii podkreślono, że **związek ten każdorazowo będą musiały wykazać gminy**, które zdecydują się na finansowanie zadań nieujętych w gminnych programach profilaktyki i rozwiązania problemów alkoholowych.

Dodatkowo zaakcentowano, że przy zasadności finansowania zadań ze środków pochodzących z ww. opłat, powinno się brać pod uwagę również to, czy dane zadanie nie jest zadaniem własnym, finansowanym przez inne podmioty. Podkreślono również, że przy wydatkowaniu środków na opłaty w każdym przypadku należy mieć na względzie efektywność i skuteczność planowanych zadań.

Z powyższego wynika zatem, że udzielenie odpowiedzi na pytanie dotyczące celów, na które mogą zostać wykorzystane dochody uzyskane z opłat ze sprzedaży napojów alkoholowych o pojemności nieprzekraczającej 300 ml (tzw. małolitrażowych) wymaga każdorazowo analizy konkretnego przypadku, w tym uzasadnienia planowanych wydatków. W szczególności zasadnym pozostaje odwołanie się do zapisów gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz ustalenie, czy cele te będą miały związek z przeciwdziałaniem negatywnym skutkom spożywania alkoholu.

Przy czym zaznaczyć należy, że, w ocenie Regionalnej Izby Obrachunkowej w Gdańsku, związek ten nie może mieć wyłącznie charakteru pośredniego. Z kolei zadania realizowane przez Referat Handlu, w tym zadania wymienione w treści wniosku z dnia 5 lipca 2023 r., w ocenie tut. Izby, mają właśnie taki charakter, gdyż nie są zadaniami polityki społecznej, zdrowotnej lub innymi działaniami związanymi z profilaktyką lub rozwiązywaniem problemów związanych ze spożyciem alkoholu, na co także wskazuje pośrednio sama nazwa komórki powołanej do realizacji zadań objętych niniejszym wnioskiem (Referat Handlu).

Odnosząc się z kolei do celów, na które mogą zostać wydatkowane dochody z opłat za zezwolenia na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych, a więc opłat, o których mowa w art. 18 ww. ustawy *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmow*i, wskazać należy, że powyższą kwestię reguluje przepis art. 18^2 tej ustawy. W tym przepisie wyraźnie sprecyzowano, że nie mogą to być inne cele, niż te, które zostały w nim enumeratywnie wymienione. Mianowicie dochody, o których powyżej, zgodnie z treścią przepisu art. 18^2 *ustawy*, mogą być wykorzystywane na realizację **gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych** oraz na realizację **gminnego programu przeciwdziałania narkomanii**, a także **na zadania realizowane przez placówkę wsparcia dziennego**, w której mowa w art. 9 pkt 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (tekst jednolity: Dz.U. z 2023 r. poz. 1426), w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Z wyżej powołanego przepisu art. 18^2 ustawy *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmow*i wynika zatem, że warunkiem legalności przeznaczenia ww. środków na wskazane w niniejszym wniosku cele, będzie ujęcie takiej możliwości w gminnym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Z tych względów kluczowym dla rozstrzygnięcia powyższej kwestii będzie treść ww. programu, w tym stopień uszczegółowienia jego zapisów.

Ponownie zaakcentować przy tym należy, że każdy taki przypadek wymaga indywidualnej oceny.

Uzupełniająco tut. Izba wskazuje również, że organem badającym zgodność z prawem ww. programów jest właściwy miejscowo wojewoda.

Jednocześnie pragnę podkreślić, iż udzielone w ramach niniejszego pisma wyjaśnienia w zakresie stosowania przepisów o finansach publicznych są wyłącznie stanowiskiem Regionalnej Izby Obrachunkowej w Gdańsku, która nie posiada kompetencji do dokonywania powszechnie obowiązującej wykładni przepisów prawa.

Z poważaniem

Signature Not Verified
Dokument podpisany przez Luiza Budner - Iwanicka, RIO w Gdańsku
Data: 2023.08.10 13:02:57 CEST

Luiza Budner - Iwanicka
Prezes
Regionalnej Izby Obrachunkowej
w Gdańsku

Do wiadomości:
1) członkowie Kolegium w/m,
2) Wydział Kontroli Gospodarki Finansowej w/m,
3) Wydział Informacji, Analiz i Szkoleń w/m.
Publikacja: Biuletyn Informacji Publicznej Regionalnej Izby Obrachunkowej w Gdańsku.

Regionalna Izba Obrachunkowa w Gdańsku
ul. Wały Jagiellońskie 36, 80-853 Gdańsk
tel: (58) 301-86-45, fax: (58) 346-25-15
NIP 583-21-22-408 REGON 190134954
✉ gdansk@rio.gov.pl www.bip.gdansk.rio.gov.pl